

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Jana Kratochvíla a Vladimíra Gabriela Navrátila ve věci

žalobce: K. Z.
bytem ...,
zastoupen J. P.,
bytem ...,

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívající v zákroku policie vůči žalobci dne 21. 4. 2021 v Šimkových sadech v Hradci Králové,

t a k t o :

- I. Určuje se, že zásah policie vůči žalobci dne 21. 4. 2021 v Šimkových sadech v Hradci Králové spočívající v tom, že policie vůči žalobci prováděla několik úkonů, aniž by jej řádně předem poučila o právních důvodech provedení úkonu, byl nezákonný.
- II. Ve zbytku se žaloba zamítá.
Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

- III. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 1 000 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobce, Jakuba Pejzla.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci a skutkové okolnosti

1. Žalobce se podanou žalobou domáhá určení, že zásah policie proti němu dne 21. 4. 2021 byl nezákonný.
2. Po provedeném dokazování soud zjistil následující skutkový stav.
3. Ze záznamů policie vyplývá, že dne 21. 4. 2021 v Šimkových sadech v Hradci Králové došlo mezi 19:00 a 20:00 k fyzickému napadení. Dle popisu oběti měl být pachatelem mladý muž ve věku 15-20 let pohybující se ve skupině a který vykazoval znaky osoby jednající pod vlivem alkoholu.
4. Dne 21. 4. 2021 v cca 22:00 se žalobce nacházel ve skupince celkem šesti osob mladého věku v parku Šimkovy sady v Hradci Králové. Přitom byl zastaven hlídkou policie, která žalobce vyzvala k prokázání totožnosti. Jeden z policistů skupince, ve které byl žalobce, oznámil, že tady probíhá „nějaký úkon“ a vydal výzvu: „Teďka vás jménem zákona vyzývám, že všichni zůstanete na místě a budete dělat, co vám řeknem. Pokud neuposlechnete, začnete utíkat nebo něco takového, použijem donucovací prostředky“.
5. Následně policie po žalobci požadovala vysvětlení ohledně toho, co a koho viděl v parku a zda požil alkohol. Poté policie u žalobce provedla vyšetření dechu na přítomnost alkoholu a nakonec pořídila fotografie žalobcova obličeje a rukou.
6. Z úředního záznamu ze dne 9. 12. 2021, č. j. KRP H-109267-3/ČJ-2021-0500KR, a vyjádření ke stížnosti ze dne 9. 12. 2021, č. j. KRP H-109267-2/ČJ-2021-0500KR vyplývá, že policisté si již nepamatovali detaily toho, zda žalobce byl řádně poučen o úkonech. Pouze uváděli, že se tak děje při prvním kontaktu a předpokládali tedy, že se tak stalo i v tomto případě. Policisté také uváděli, že důvodem úkonů včetně pořizování obrazových záznamů bylo pátrání po pachateli útoku proti osobě, který se odehrál v daném parku mezi 19 a 20 hodinou. Žalobce odpovídal popisu pachatele, který poskytla oběť útoku.

II.

Argumentace účastníků

7. Žalobce v žalobě namítal, že zásah policie vůči němu byl nezákonný. Konkrétně namítal následující:
 - 1) porušení poučovací povinnosti policistů;
 - 2) nezákonné provedení orientačního vyšetření přítomnosti alkoholu;
 - 3) pořízení obrazových záznamů.
8. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Měl za to, že jednání policistů vůči žalobci bylo v souladu se zákonem.

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

III.

Jednání

9. Dne 18. 5. 2022 se ve věci konalo jednání před soudem, při kterém žalobce i žalovaný setrvali na své argumentaci z písemných podání.
10. Soud provedl důkaz videozáznamy předloženými žalobcem.
11. Z prvního videozáznamu vyplývá, že žalobce byl policií na začátku poučen, že tady probíhá „nějaký úkon“ a policie vydala výzvu: „Teďka vás jménem zákona vyzývám, že všichni zůstanete na místě a budete dělat, co vám řeknu. Pokud neuposlechnete, začnete utíkat nebo něco takového, použijem donucovací prostředky“. Z dalšího záznamu zachycujícího moment, kdy je pořizován obrazový záznam žalobce, vyplývá, že žalobce vznesl dotaz, proč je záznam pořizován. Policista mu sdělil, že „tady došlo k nějakému napadení“.

IV.

Posouzení žaloby soudem

12. Podle § 82 soudního řádu správního se může každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásahem“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, domáhat u soudu žalobou ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
13. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2017, č. j. 1 Afs 217/2017-34, a tam citovanou judikaturu) je namístě ochranu v procesním režimu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout tehdy, pokud jsou kumulativně splněny všechny podmínky stanovené v tomto ustanovení. Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka).
14. V nyní projednávaném případě je spornou otázkou mezi účastníky splnění 3. podmínky, tedy zda postup policie byl nezákonný. Podle soudu je zřejmé, že ostatní podmínky splněny jsou. Jednotlivé úkony policie činila přímo proti žalobci. Žalobce musel tyto úkony strpět, což zasahovalo do jeho svobody. Soud se tedy omezí pouze na bližší zkoumání, zda tento zásah policie vůči žalobci byl zákonný, či nikoliv. Namítaným nezákonnostem se bude věnovat postupně.

Ad 1) Porušení poučovací povinnosti policistů

15. Podle § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii“) policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

16. Požadavek na řádné poučení před úkonem zdůrazňuje i judikatura Ústavního soudu. Podle Ústavního soudu z ústavního pořádku vyplývá také požadavek na odůvodnění postupu orgánu moci veřejné, kterým je do základního práva zasahováno. Odůvodnění musí být takové, aby ten, do jehož práv je zasahováno, mohl sám seznat přípustnost zásahu. Tento ústavněprávní princip se promítá i do zákona o policii, který mezi základní povinnosti policistů řadí i povinnost poučovací. Podle § 13 zákona o Policii je tak policista povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu (nález sp. zn. II. ÚS 1022/21 ze dne 11. 10. 2021, bod 43).
17. V dané věci žalobce namítá, že nebyl vůbec poučen o právních důvodech úkonů vůči němu. Ze záznamu předloženého žalobcem vyplývá, že v úvodu jeden z policistů skupince, ve které byl žalobce, oznámil, že tady probíhá „nějaký úkon“ a vydal výzvu: „Teďka vás jménem zákona vyzývám, že všichni zůstanete na místě a budete dělat, co vám řeknu. Pokud neuposlechnete, začnete utíkat nebo něco takového, použijem donucovací prostředky“. Tuto výzvu soud za řádné poučení v žádném případě nepovažuje. Součástí této výzvy nejsou žádné důvody, proč budou úkony prováděny. Navíc taková výzva je zcela nepřiměřená. Zákon nedává policii oprávnění, aby nutila osoby dělat vše, co jim policie řekne. Je to naopak policie jako orgán veřejné správy, která musí jednat vždy striktně na základě přesně vymezených pravomocí, které ji zákon dává. Taková výzva naznačuje libovůli jednajících policistů, která je v demokratickém státě nepřipustná.
18. Následně byl žalobce vyzván k podání vysvětlení, provedení dechové zkoušky a nakonec byly pořízeny jeho obrazové záznamy. Teprve v momentě pořízení obrazových záznamů bylo žalobci sděleno, že úkon je prováděn z důvodu, že na místě došlo k napadení. Nicméně i toto značně opožděné vysvětlení bylo sděleno až na dotaz žalobce. Je to přitom policie, která má povinnost sama před úkonem důvody sdělit.
19. Soud považuje za prokázané, že k poučení žalobce o důvodech úkonů nedošlo. Na videozáznamu policista reagoval na dotaz žalobce tak, že mu důvod sdělil bez toho, že by alespoň naznačil, že důvody pouze opakuje. Pokud by byl žalobce již dříve řádně poučen, lze spíše předpokládat, že by policista odpověděl, že důvody byly žalobci již dříve sděleny, či by aspoň řekl, že důvody opakuje. Ze záznamu je také patrný údiv žalobce nad informací, že v místě došlo k napadení. Dle soudu to dokládá, že žalobce tuto informaci slyší skutečně poprvé. Nakonec soud vzal v potaz, že policisté v úředních záznamech si konkrétně nevzpomínali, že by žalobce byl řádně poučen. Z těchto důvodů tedy soud dospěl k závěru, že k poučení žalobce předem o důvodech úkonů nedošlo. Policie tak porušila povinnost podle § 13 zákona o Policii.
20. Soud k tomu dodává, že řádné poučení o důvodech provedení úkonů je důležitou povinností policie. Osoby, proti nimž policie provádí úkony, by měly vždy vědět, proč tak policie činí, aby mohl zhodnotit odůvodněnost těchto úkonů. Lze také důvodně předpokládat, že pokud osoby budou důvod znát a půjde o důvod oprávněný, budou s policií lépe spolupracovat. To v důsledku povede k lepšímu naplnění účelu úkonů.
21. Žalobce byl naopak po dlouhou dobu ponechán zcela v nejistotě, proč proti němu vůbec policie zasahuje. Taková situace spíše může vést ke zvýšenému napětí, kdy osoba se může cítit policií bezdůvodně obtěžována a může to až vést k zcela zbytečnému konfliktu mezi policií a osobami, proti kterým zasahuje. Městský soud v tomto kontextu připomíná, jak opakovaně uvádí Ústavní soud, že policie, stejně jako jiné bezpečnostní složky státu, musí své zásahy vést nejen s respektem k důstojnosti a právům osob, vůči nimž je zasahováno,

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

ale též tak, aby případné konfliktní situace spíše uklidňovaly, ne aby napětí stupňovaly, či konflikty dokonce samy vyvolávaly (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 85 a sp. zn. I. ÚS 1042/15, bod 37).

Ad 2) Nezákonné provedení orientačního vyšetření přítomnosti alkoholu

22. Podle § 20 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 2 písm. m) zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, dechové zkoušky za účelem zjištění obsahu alkoholu nebo jiné návykové látky v těle je povinná se podrobit osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jiné osobě újmu na zdraví anebo způsobila jiné osobě škodu na majetku v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky.
23. V dané věci policie vyšetřovala napadení osoby, které se odehrálo daný večer v parku, kde došlo i k zásahu vůči žalobci. Podle popisu oběti útočníkem byl muž ve věku 15-20 let pohybující se ve skupině osob a vykazující znaky ovlivnění alkoholem. Tomuto popisu odpovídal žalobce. Žalobce je muž v daném věku a byl ve skupině dalších osob. Přitom se nacházel v blízkosti místa činu.
24. Dle městského soudu není určující, že útočník měl být ve skupině osob, která byla větší než skupina žalobce. Mezi útokem a jednáním policie vůči žalobci je rozmezí cca tři hodin. Skupina se tedy mohla rozdělit. Toto časové rozmezí zároveň nevylučuje, že pachatel se mohl stále nacházet v Šimkových sadech. Byť to žalobce považuje za nepravděpodobné, tak vyloučit to nelze.
25. Vzhledem k těmto okolnostem existovalo důvodné podezření, že žalobce mohl být útočníkem. Útočník měl jednat ve stavu ovlivnění návykovou látkou. Byly tedy splněny podmínky pro aplikaci § 20 odst. 1 písm. c) zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Dechová zkouška byla tedy u žalobce vykonána v souladu s právem.
26. Městský soud rozumí argumentaci žalobce, že mu jednání policie vůči němu, včetně dechové zkoušky, nebylo příjemné. Na druhou stranu je úkolem policie chránit bezpečnost osob a veřejný pořádek (§ 2 zákona o Policii). Za tím účelem musí disponovat oprávněními, které ji umožní tuto práci efektivně vykonávat. Výkon těchto oprávnění však nemůže nadměrně zasahovat do práv osob. Policie vždy musí dodržovat zásadu přiměřenosti (§ 11 zákona o Policii).
27. Provedení dechové zkoušky na místě nepovažuje městský soud za závažný zásah do práv žalobce. Tento úkon spočívá pouze v tom, že žalobce musí vydechnout do trubičky, která je napojena na přístroj, který změří koncentraci alkoholu v dechu. Celý úkon trvá maximálně pár minut, často však ani ne celou minutu. Zásada přiměřenosti tedy nebyla porušena.
28. Městský soud s ohledem na právě uvedenou argumentaci a provedené dokazování neshledal, že by jednání policie vůči žalobci bylo účelové a nesledovalo legitimní cíl.
29. Městský soud tedy dospěl k závěru, že provedení dechové zkoušky u žalobce nebylo nezákonné.

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

Ad 3) Pořízení obrazových záznamů

30. Žalobce argumentuje, že policie pořídila jeho obrazové záznamy podle § 65 odst. 1 zákona o Policii, aniž by byly splněny podmínky jeho aplikace. Žalovaný oproti tomu namítá, že k pořízení záznamů došlo podle § 62 odst. 1 zákona o Policii.
31. Podle § 62 odst. 1 zákona o Policii policie může, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných a zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu.
32. Podle § 65 odst. 1 zákona o Policii policie může při plnění svých úkolů pro účely budoucí identifikace u
 - a) osoby obviněné ze spáchání úmyslného trestného činu nebo osoby, které bylo sděleno podezření pro spáchání takového trestného činu,
 - b) osoby ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu,
 - c) osoby, jíž bylo uloženo ochranné léčení nebo zabezpečovací detence, nebo
 - d) osoby nalezené, po níž bylo vyhlášeno pátrání a jejíž svéprávnost je omezena,snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, provádět měření těla, pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy a odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení.
33. Oprávnění policie podle § 62 odst. 1 slouží primárně k pořizování neadresných záznamů na veřejných místech nebo zákroků policie (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, č. j. 4 As 28/2013-24). Nicméně na toto neadresné pořizování záznamů toto ustanovení omezit nelze. Podle něj totiž policie může pořizovat záznamy vždy tehdy, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů.
34. Je pravda, že pořizování záznamů pro účely identifikace se zdánlivě řídí speciálním ustanovením - § 65 odst. 1 zákona o Policii. Toto umožňuje policii u taxativně vyjmenovaných skupin osob pořizovat obrazové záznamy pro účely budoucí identifikace. Dle soudu je zde však klíčové slovo budoucí. Soud jej vykládá tak, že se jedná o identifikaci v blíže neurčené budoucnosti. Účelem tohoto ustanovení je usnadnit identifikaci pachatelů trestných činů, které mohou být v budoucnu spáchány. Jak uvádí komentář toto ustanovení „umožňuje u osob, u kterých je podle kriminologických výzkumů typově zvýšená pravděpodobnost recidivy, provést identifikační úkony, které je umožní identifikovat v případě, že se v budoucnu dopustí trestného činu a zanechají po sobě stopy“ (Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 272.). Obdobně podle Nejvyššího správního soudu toto oprávnění policie v obecné rovině směřuje ke generální prevenci (rozsudek ze dne 13. 12. 2017, č. j. 1 As 13/2017-93, bod 29). Účel tohoto ustanovení je tedy dle soudu odlišný a nejde o speciální ustanovení, které se uplatní vždy, když jsou pořizovány obrazové záznamy za účelem identifikace osoby.
35. Toto ustanovení tedy nemíří na získávání osobních údajů pro účely vyšetřování konkrétního činu. V případě vyšetřování konkrétního činu se pořizování záznamů řídí buď trestním řádem, nebo právě obecným oprávněním policie v § 62 odst. 1 zákona o Policii. Podle soudu tedy pořízení obrazového záznamu žalobce podle § 62 odst. 1 zákona o Policii bylo obecně možné. Zbývá posoudit, zda byla splněna podmínka nezbytnosti pro plnění úkolů policie.

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

36. V dané věci policisté pořizovaly obrazové záznamy žalobce pro účely vyšetřování konkrétního činu – napadení osoby, které se odehrálo v parku, kde se nacházel žalobce. Jak soud uvedl již výše, žalobce odpovídal popisu pachatele činu. Byť tento popis byl velmi hrubý a odpovídá mu velké množství osob, nelze opět připustit, aby policie nemohla vykonávat svá oprávnění za účelem prošetření napadení. V praxi jistě nebude výjimečné, že oběť napadení bude schopna uvést pouze takto obecný popis pachatele. Policisté v úředním záznamu ze dne 9. 12. 2021 uvedli, že fotodokumentace byla pořízena za účelem pátrání. Účelem pořízení záznamu byla identifikace žalobce v daném vyšetřování, tedy aby mohl být například ztotožněn obětí jako útočník nebo naopak jako pachatel vyloučen. Pořízení záznamu tedy bylo nezbytné pro šetření daného činu.
37. Soud nepovažuje pořízení záznamu ani za nepřiměřené v dané situaci. Opět šlo o úkon, který trval ani ne minutu. Uchovávání záznamu a jeho použití je regulováno obecnými ustanoveními zákona o Policii. Ustanovení § 60 zákona o Policii České republiky stanoví obecná pravidla zpracování informací (včetně obrazových a zvukových záznamů) policií: Policie smí informace shromažďovat a zpracovávat pouze v souladu se zásadou proporcionality (tj. v rozsahu nezbytném pro plnění jejích zákonných pravomocí); záznamy musí být zabezpečeny před neoprávněným přístupem, změnou, zničením, ztrátou nebo odcizením, zneužitím nebo jiným neoprávněným zpracováním (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, č. j. 4 As 28/2013-24). V dané věci je podstatné, že žalobce žádné argumenty proti zpracovávání a uchovávání jeho osobních údajů nevznáší. Soud se tedy této otázce nevěnoval.
38. Žalobce v žalobě namítá pouze nezákonnost samotné pořízení obrazového záznamu. Tu však soud neshledal. Záznamy byly pořízeny v souladu se zákonem.

IV. Závěr

39. Z výše uvedených důvodů tedy městský soud žalobě částečně vyhověl, neboť shledal absenci řádného poučení žalobce za nezákonnou. Podle § 87 odst. 2 soudního řádu správního soud tedy výrokem ad I) určil, že zásah byl nezákonný. Ve zbytku, kdy se žalobce domáhal určení nezákonnosti provedení orientačního vyšetření a pořízení obrazových záznamů, soud žalobu zamítl jako nedůvodnou podle § 87 odst. 3 soudního řádu správního.
40. Žalobce měl ve věci plný úspěch. Městský soud mu proto přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů soudního řízení. Náklady řízení tvoří žalobcem zaplacený soudní poplatek ve výši 1 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 18. května 2022

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D. v. r.

předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje P. F.